

Żarliwy antykomunista

Szanowni Państwo, na samym wstępie pragnę poinformować, iż Ekspersi Index Copernicus wyznaczyli dla „Kwartalnika Kresowego” wartość wskaźnika Index Copernicus Value – ICV za rok 2022 w wysokości 58,76 pkt. Tym samym czasopismo zostało po raz pierwszy zaindeksowane na liście czasopism naukowych ICI JOURNALS MASTER LIST 2022. Pomyślne przejście procesu ewaluacyjnego zawdzięczamy wspólnemu wysiłkowi naszych recenzentów, zespołom eksperckim naszej Rady Naukowej i Rady Wydawniczej, a także pracy Kolegium Redakcyjnego. To jest nasz wspólny sukces i wierzę, że dołożymy wszelkich starań, by wartość wskaźnika w kolejnych latach stale się zwiększała.

Przed nami lektura kolejnego numeru periodyku, na którego stronach znajdziemy drugą część materiału autorstwa Aleksandra Smolińskiego, przedstawiającego karierę huculskiego kapelusza w Wojsku Polskim, tym razem opisującego dzieje kapeluszy 49. Huculskiego Pułku Strzelców w latach 1937–1939.

W numerze znajdziemy też drugą część materiału *Skarby wołyńskiej kolekcji (o kartach pocztowych ze zbiorów Tadeusza Marcinkowskiego)* autorstwa Małgorzaty Ziemskiej.

O działalności III Eskadry Wielkopolskiej na Ukrainie w krótkim, zaledwie trzymiesięcznym okresie 1919 roku opowiada tekst Roberta Kulczyńskiego.

Maciej Franz i Rafał Michliński zwracają uwagę na ślady po zaginionym rękopisie doktoratu obronionego w 1932 roku przez Jerzego Ordę – *Dzieje Pińska do połowy XVII wieku*. Postać hrabiego Karola Sągajłły, pioniera medycyny lokalnej przybliży Mykoła Czaban. Piotr Olechowski kontynuuje swój cykl, dotyczący przeglądu współczesnych ukraińskich rozpraw naukowych, tym razem poświęconych najnowszym dziejom Polski.

O omówienie książki *Spotkania na Wschodzie. Białoruś – Litwa – Łotwa – Ukraina – Rosja – Gruzja – Armenia – Kazachstan (1970–2020)*. Z ks. Romanem Dzwonkowskim SAC rozmawia s. Renata Zielińska OP pokusił się Bartłomiej Sokołowski.

Na szczególną uwagę zasługuje krótki tekst Tadeusza Skoczka, nawiązujący do pielgrzymki Jana Pawła II na Ukrainę w 2001 roku i oddźwięku jaki ona zyskała w latach następnych. Tak się składa, że problematyka ta poruszona została szeroko podczas konferencji naukowej „Karol Wojtyła wobec wyzwań PRL”, która odbyła się w Muzeum Jana Pawła II i Prymasa Wyszyńskiego

18 maja tego roku. W jej trakcie zaprezentowana została książka Andrzeja Grajewskiego *Żarliwy antykomunista. Pontyfikat Jana Pawła II w dokumentach KGB Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej 1978–1997*. Wydaje się koniecznym omówienie tej pozycji w kilku zdaniach. Książkę, poza obszernym wstępem, podzielono na dwie części. Pierwsza zawiera dokumentację KGB Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej – materiały aparatu centralnego oraz jednostek kontrwywiadu i jednostek odpowiedzialnych za kontrolę nad życiem religijnym – w sumie 31 dokumentów zawierających się w latach 1978–1991. Na drugą część składają się dokumenty I Zarządu KGB Ukraińskiej Socjalistycznej Republiki Sowieckiej (wywiadu cywilnego) – w ogólnej liczbie dziewięciu, powstałych w okresie 1978–1988.

We wstępie Andrzeja Grajewskiego czytamy:

Prezentacja dokumentów wytworzonych przez KGB Ukrainy w latach 1978–1991 jest ważnym przyczynkiem do zrozumienia skali ideowej konfrontacji, do jakiej dochodziło w Związku Sowieckim w ciągu pierwszej dekady pontyfikatu Jana Pawła II. Niewątpliwie najostrzej przebiegała ona właśnie na Ukrainie, gdzie władza miała do czynienia z nielegalną strukturą Kościoła Greckokatolickiego, który wedle jej ocen był forpocztą ukraińskiego nacjonalizmu. W ocenie sowieckich analityków z KGB wybór Jana Pawła II oznaczał radykalny zwrot w polityce wschodniej Stolicy Apostolskiej. Obawiano się, że papieżowi będzie zależeć na reaktywowaniu hierarchii katolickiej obrządku łacińskiego w zachodnich obwodach Ukrainy oraz wsparciu dla działającego w podziemiu Kościoła Greckokatolickiego.

Tym samym otarliśmy się o historię najnowszą, której skutki widoczne są w obecnej geopolitycznej rzeczywistości.

Zapraszam do lektury

Krzysztof Bąkała